

Johnhard Klettheyggj,
leiðandi lögfrøðingur

Umboðsmaður skal basa illgitingum

Tørvur er á einum umboðsmansstovni í lítla føroyska samfelagnum, tí neyðugt er at mana illgitingar í jørðina, segði Johnhard Klettheyggj, leiðandi lögfrøðingur í Almannamálráðnum og Heilsumálaráðmum, á ráðstevnu um løgtingsins umboðsmann fríggjadagin. Rot kann kom í samfelagsskipanina, og samfelagið skal verja seg mótvegis tílíkum roti, helt hann

Uni Arge

Tá løgtingsins umboðsmaður fór til verka í 2001, varð heilt bókstaviliga byrjað á berum. Tvey starvsfólk, Johnhard Klettheyggj og Laila Egholm, fóru sum tey fyrstu til verka í skrivstovuhølunum hjá Realinum í Niels Finsensgøtu í Havn í apríl hetta árið. Har vóru hvørki telefonir ella teldur, og tað kendist løgið, tí vanliga hava stovnar tílíkar hentleikar tókar. Men stovnurin var nýggjur og skuldi byggjast upp frá grundini, og hetta var so uppgávan, ið tey bæði høvdu fingið saman við fyrsta umboðsmanninum, Joen H. Andreasen, ið byrjaði í starvinum 1. maí í 2001.

Johnhard Klettheyggj var ein av teimum, sum helt fyrilestur í Skálanum í Norðurlandahúsinum fríggjadagin í sambandi við, at 10 ár vóru liðin, síðan umboðsmansstovnurin fór undir sítt virksemi. Hann mintist, at fleiri spennandi mál lógu og bíðaði eftir løgtingsins umboðsmanni, meðan skrivstovuhølini vórðu riggað til. Tað

mest umstrídda málið snúði seg um setanina av nýggjum landsverkfrøðingi. Kundi ein almennur myndugleiki einans skriva í eitt svar til ein fyrrverandi stjóra, ið søkti og ikki fekk starvið, at annar umsøkjari var settur?

Tað helt umboðsmaðurin ikki. Gamla siðvenjan var at svara umsøkjara stutt við at takka teimum fyri áhugan og síðan vísa á, at starvið var latið øðrum. Henda siðvenja er nógv broytt, síðan umboðsmaðurin í málinum um landsverkfrøðingin vísti á, at ein maður, sum hevði starvast í 23 ár á einum stovni, harav 10 ár sum stjóri, hevði krav upp á eina nágreiniliga grundgeving um, hví hann ikki kundi halda fram sum stjóri. Við m.a. hesum døminum vísti Johnhard Klettheyggj á, at umboðsmaðurin veruliga hevur gjørt mun, síðan hann fór til verka.

Mentor í skipanini

Johnhard Klettheyggj nevndi, at hann fleiri ferðir hevði hoyrt fólk siga, at umboðsmaðurin hevur onki

veruligt vald, tá á stendur. Hann kemur við eini áttalu, og so hendir ikki meira. Tí skuldi umboðsmaðurin heldur havt støðu sum ein fyrisitingardómstólur, so hann kundi broytt skeivar avgerðir í fyrisitingini, hava summi sagt. Hesum tók Johnhard Klettheyggj ikki undir við. Skipanin við umboðsmanninum leggur upp til, at hann skal koma við tilmælum og áheitanum, ið skulu fáa umsitingina at viðgera mál umaftur ella umhugsa mannagongdir av nýggjum. Johnhard Klettheyggj segði:

"Á hendan hátt er lagt upp til, at umboðsmaðurin verður eitt slag av mentori hjá fyrisitingini, og at fyrisitingin fær sjálvjustits, so hon sjálv kann rætta síni mistøk. Skal skipanin virka, krevur hetta, at fyrisitingin er búgvín at viðurkenna møguligar feilir og rætta teir. Skipanin krevur eisini, at politiska skipanin er búgvín. Tá umboðsmaðurin rakar við álvarsom mistøk, skal hann boða formansskapinum í løgtinginum, lögmanni og av-

varðandi landsstýrismanni frá hesum. Tankin er, at landsstýrismaðurin skal halda í oyruni á fyrisitingini, lögmaður í oyruni á landsstýrismanninum og tingið í oyruni á lögmanni."

Hetta er ein góð skipan, helt Johnhard Klettheyggj og átaladi, at tingformaðurin onkuntíð hevur boðað frá í fjølmiðlunum, at tingið fór onki at gera við niðurstøðu, ið umboðsmaðurin var komin við. Hetta hendi eitt nú, tá grannskoðarafrágreiðingin varð almannakunngjørd í november 2010. Tílik útsøgn var at undirgrava myndugleikan hjá umboðsmanninum, helt Johnhard Klettheyggj, sum tó mundi fegnast um útsagnirnar hjá Hergeiri Nielsen, løgtingsformanni, fríggjadagin, tá hann stuðlaði umboðsmanninum dyggiliga og fanst hvassliga at politisku skipanini fyri ikki at hava tikið avleiðingar av grannskoðaramálinum.

Fjas og tíðarspilla

Johnhard Klettheyggj upplýsti, at tey málini, sum fylla

mest hjá umboðsmanninum, eru innlitsmál og starvsfólkamál. At innlitsmál hava fyllt nógv, er ikki so løgið, helt hann. Innlitslógin er frá 1994, so hon er ikki gomul, og fyrisitingarnar hava skulað havt stundir at vant seg við hana. Jonhard Klettheyggj hevur í mong ár undirvíst í almennum innliti og hevur mangan hoyrt fólk siga, at reglurnar um innlit eru tað reina fjas og tíðarspilla. Hetta er sera vandamikil hugburður í einum demokratiskum samfelag, sum tó er um at hvørva, nevndi hann, ikki minst orsakað av umboðsmanninum.

Hann bað fólk hava í huga, at kritikkur frá umboðsmanninum í einum máli ikki altíð er keðiligur, og at kritikkurin ongantíð er persónligur. Er orsøkin til trupulleikarnar, sum umboðsmaðurin vísir á, vantandi arbeidsorka, so kunnu atfinningarnar brúkast til at fáa hægri játtan. Í øðrum førum kunnu tær verða brúktar konstruktivt at vita, hvørjir batarnar kunnu fremjast, eins og eitt nú Al-

mannastovan hevur dugað væl. At umboðsmaðurin hevur týðning, ivaðist hann ikki í.

"Tørvur er á einum umboðsmanni, serliga í okkara lítla samfelag. Hesa fatan byggir eg á, at viðurskiftini eru smá og relatióinirnar tættar, tað veri seg vegna familju ella kennskap. Tí er bæði ein ávísur vandi fyri, at rot kann koma í skipanirnar, og at gróðrarbotnur er fyri illgitingum um hetta sama. Umboðsmaðurin er ein finur máti bæði at fáa staðfest, um okkurt er galið, ella at fáa illgitingar manaðar í jørðina. Spurningurin um, hvussu skipanin við umboðsmanninum skal gagna samfelagnum, liggur ikki bara í hondunum á umboðsmanninum, men minst líka nógv í hondunum á samfelagnum," segði Johnhard Klettheyggj.